

Stan opracowania metadanych zbiorów i usług danych przestrzennych dla tematu Obszary chronione (w zakresie kompetencji Ministra Środowiska)

<i>Źródło</i>	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
<i>Autorstwo dokumentu</i>	Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska
<i>Data utworzenia</i>	11.04.2011
<i>Publikacja</i>	Rada Infrastruktury Informacji Przestrzennej
<i>Wersja</i>	1.0
<i>Dostępność</i>	bez ograniczeń
<i>Kontakt</i>	Maciej Rossa maciej.rossa@gdos.gov.pl tel. kom.: (+48) 783 922 750 tel.: 022 57 92 124

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie
2. Zbiory danych przestrzennych pierwszej i drugiej grupy tematycznej i ich zgodność ze specyfikacjami INSPIRE
3. Usługi w zakresie pierwszej i drugiej grupy tematycznej i ich zgodność ze specyfikacjami INSPIRE
4. Stan metadanych dla zidentyfikowanych zbiorów i usług
5. Istniejąca struktura koordynacyjna w zakresie pierwszej i drugiej grupy tematycznej
6. Wnioski
7. Literatura

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska (GDOŚ)
Maciej Rossa – Dyrektor Departamentu Informacji o Środowisku
członek Zespołu Metadanych Pierwszej i Drugiej Grupy Tematycznej przy Radzie
Infrastruktury Informacji Przestrzennej
e-mail: Maciej.Rossa@gdos.gov.pl
tel. kom.: (+48) 783 922 750
tel.: 022 57 92 124
fax.: 022 57 92 112

Stan opracowania metadanych zbiorów i usług danych przestrzennych tematu **9. Obszary chronione (w zakresie kompetencji Ministra Środowiska).**

1. Wprowadzenie

2. Zbiory i serie danych przestrzennych tematu 9. Obszary chronione (resort środowiska) i ich zgodność ze specyfikacjami INSPIRE

W zakresie tematu danych przestrzennych z pierwszej grupy tematycznej 9. Obszary chronione Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska (GDOŚ) prowadzi następujące serie i zbiory danych przestrzennych:

- a) **Seria FOP – Formy Ochrony Przyrody**, której dane pochodzą z Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody. Seria ta składa się z 10 zbiorów danych przestrzennych odpowiadających poszczególnym Formą Ochrony Przyrody (FOP), z których aktualnie 5 reprezentowanych przez ciągłe warstwy dla całego kraju:

Zbiór PK – Parki Narodowe;

Zbiór RP – Rezerваты Przyrody;

Zbiór PK – Parki Krajobrazowe;

Zbiór N2k_OSO – Obszary Natura 2000 (Obszary Specjalnej Ochrony);

Zbiór N2k_SOO – Obszary Natura 2000 (Specjalne Obszary Ochrony).

Pozostałe 5 zbiorów danych tzn.:

Zbiór OChK – Obszary Chronionego Krajobrazu;

Zbiór PP – Pomniki Przyrody;

Zbiór SD – Stanowiska Dokumentacyjne;

Zbiór UZ – Użytki Ekologiczne;

Zbiór ZPK – Zespoły Przyrodniczo-Krajobrazowe

Poddanych jest procesowi aktualizacji i weryfikacji przez Generalną Dyrekcję Ochrony Środowiska przy wsparciu 16 Regionalnych Dyrekcji Ochrony Środowiska.

- b) **Seria MN2k_OSO_50k – Mapy Obszarów Specjalnej Ochrony Sieci Natura 2000 w skali 1 : 50 000**, której dane pochodzą z Bazy danych sieci Natura 2000. Seria ta dotyczy 126 obszarów i składa się z 832 arkuszy map w formacie A3 (zbiorów), w niezależnym cięciu arkuszowym, który został ustalony indywidualnie dla każdego obszaru. Mapy te stanowią załącznik rozporządzenia powołującego wspomniane obszary.

Wszystkie powyższe serie i zbiory prowadzone są także jako zasoby w formie elektronicznej.

Zasoby prowadzone są według dotychczasowych przepisów i wytycznych, które nie są w pełni zgodne z wytycznymi INSPIRE. Natomiast mając na uwadze konieczność dostosowania części zasobów do tych wytycznych, wprowadzono niezbędne zapisy do Ustawy IIP (art. 27), wprowadzające zmiany w ustawie o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220, Nr 157, poz. 1241 i Nr 215, poz. 1664) – mówiące, że Minister Środowiska określi w drodze rozporządzenia:

- 1) zakres informacji gromadzonych w CRFOP;
- 2) organizację, tryb i standardy techniczne tworzenia CRFOP;

- 3) sposób aktualizacji CRFOP oraz udostępniania danych zawartych w CRFOP – z uwzględnieniem konieczności zapewnienia kompletnej i jednolitej informacji o formach ochrony przyrody w Polsce.

Aktualnie w GDOŚ, w ramach Zespołu do opracowania modelu pojęciowego danych przestrzennych dla krajowych form ochrony przyrody, powołanego Zarządzeniem Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska nr 36 z dn. 10.11.2010 r., trwają prace końcowe nad projektem wspomnianego rozporządzenia. Projekt tego rozporządzenia uwzględnia zarówno:

- wybrane dotychczasowe wymagania w stosunku do rejestru form ochrony przyrody – wskazane jako sprawdzone i uznane za niezbędne i konieczne;
- nowe wymagania podyktowane specyfiką GDOŚ i RDOŚ w kontekście obowiązków ustawowych prowadzenia CRFOP i 16-tu RRFOP;
- oraz nowe wymagania wynikające z przepisów i/lub wytycznych INSPIRE, w tym:
  - Rozporządzenie Komisji (UE) nr 1089/2010 z dnia 23 listopada 2010 r. w sprawie wykonania dyrektywy 2007/2/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie interoperacyjności zbiorów i usług danych przestrzennych;
  - ROZPORZĄDZENIE KOMISJI (UE) NR 102/2011 z dnia 4 lutego 2011 r. zmieniające rozporządzenie (UE) nr 1089/2010 w sprawie wykonania dyrektywy 2007/2/WE Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie interoperacyjności zbiorów i usług danych przestrzennych;
  - INSPIRE Data Specification on Protected Sites - Guidelines v 3.1.0 03.05.2010.

Projekt tego rozporządzenia trafi do uzgodnień resortowych w kwietniu br. Natomiast równoległe z procedurą uzgodnieniową będą trwały prace na harmonizacja zasobów CRFOP i bazy danych obszarów Natura 2000. Wstępne prace rozpoczęto już pod koniec 2010 r. zlecając wykonanie analizy porównawczej modeli pojęciowych i aplikacyjnych bazy danych obszarów Natura 2000 z wytycznymi INSPIRE i opracowanie formuł migracyjnych do modelu zgodnego z INSPIRE.

3. Usługi w zakresie tematu 9. Obszary chronione (resort środowiska) i ich zgodność ze specyfikacjami INSPIRE

GDOŚ, spełnił obowiązek ustawowy przed czasem, i w 2010 r. wdrożył dwie usługi wymagane przepisami Dyrektywy INSPIRE i Ustawy IIP: usługę wyszukiwania oraz przeglądania, realizowane odpowiednio przez katalog metadanych i przeglądarkę mapową oraz serwisy sieciowe CSW 2.0.2 AP ISO oraz WMS 1.3. Aktualnie usługa WMS serwuje dane np. na geoportal.gov.pl (usługi WMS pozycja 72).

Adres katalogu metadanych GDOŚ w wersji pilotażowej
<http://sdi.gdos.gov.pl/terraCatalog/Start.do>

Adres usługi CSW GDOŚ w wersji pilotażowej

<http://sdi.gdos.gov.pl/soapServices/CSWStartup?REQUEST=GetCapabilities&SERVICE=CSW&VERSION=2.0.2>

<http://sdi.gdos.gov.pl/soapServices/services/CSWDiscovery>

<http://sdi.gdos.gov.pl/soapServices/CSWStartup>

Adres usługi WMS GDOŚ w wersji pilotażowej

<http://wms.gdos.gov.pl/geoserver/wms>

Obecnie GDOŚ jest gotowy także do uruchomienia usługi pobierania, realizowanej przez serwis sieciowy WFS.

4. Stan metadanych dla tematu oraz ich zgodność z przepisami INSPIRE

GDOŚ, spełnił obowiązek ustawowy przed czasem, i w listopadzie 2010 r. opracował metadane zgodne z profilem INSPIRE dla swoich zasobów tzn.:

Serii FOP – Formy Ochrony Przyrody;

obejmującej zbiory (serwowane poprzez serwis WMS):

Zbioru PK – Parki Narodowe;

Zbioru RP – Rezerваты Przyrody;

Zbioru PK – Parki Krajobrazowe;

Zbioru N2k_OS0 – Obszary Natura 2000 (Obszary Specjalnej Ochrony);

Zbioru N2k_S00 – Obszary Natura 2000 (Specjalne Obszary Ochrony).

W przypadku pozostałych form, metadane zostaną opracowane po zakończeniu obecnie trwających prac aktualizacyjnych i weryfikacyjnych.

Również w 2010 r. opracowano metadane dla serii Seria MN2k_OS0_50k – Mapa Obszarów Specjalnej Ochrony Sieci Natura 2000 w skali 1 : 50 000 oraz dla każdego arkusza tej mapy – 826 plików metadanych opisujących arkusze mapy w wersji elektronicznej prezentujące przebieg granic 126 obszarów.

Łącznie opracowano metadane dla:

2 serii;

831 zbiorów;

2 serwisów.

Powyższe meta dane zostały walidowane przy użyciu narzędzi walidujących metadanych znajdujących się na geoportalu prowadzonym przez Komisję Europejską w zakresie INSPIRE.

Zarządzeniem Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska nr 34 z dn. 10.11.2010 r., powołano w GDOŚ Zespół do opracowania profili metadanych GDOŚ i RDOŚ. Celem prac Zespołu jest opracowanie profili metadanych zgodnych z profilem INSPIRE, profilem krajowych oraz uwzględniających specyfikę i wymagania GDOŚ i RDOŚ. Ponadto, zadaniem Zespołu jest opracować zasady tworzenia metadanych w przedmiotowym zakresie. Prace zespołu mają zostać zakończone do listopada br.

GDOŚ opracowane metadane, załącza każdorazowo do udostępnianych danych przestrzennych.

5. Istniejąca struktura koordynacyjna tematu

a) Podstawy formalno-prawne

Zgodnie z ustawą z dnia 4 marca 2010 r. (Dz. U. z 2010 r. Nr 76, poz. 489) o infrastrukturze informacji przestrzennej (Ustawa IIP) organem wiodącym w zakresie tematu danych przestrzennych z pierwszej grupy tematycznej 9. Obszary chronione (przyrodnicze) jest Minister Środowiska. Nadzoruje on Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska (GDOŚ), który jest centralnym organem administracji rządowej. Zgodnie z zapisami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Ustawa OP) (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220, Nr 157, poz. 1241 i Nr 215, poz. 1664) GDOŚ prowadzi Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody (CRFOP), który jest państwowym rejestrem publicznych. CRFOP zawiera informacje z 16 Regionalnych Rejestrów Form Ochrony Przyrody (stanowią jego część) prowadzonych przez Regionalnych Dyrektorów Ochrony Środowiska (RDOŚ) na mocy przepisów Ustawy OP. Wspomniane rejestry różnią się zarówno pod względem obszarowym jak i zakresem tematycznym. Rejestr centralny dotyczy powierzchni całego kraju, natomiast rejestry regionalne odpowiadają obszarom poszczególnych województw. Ponadto, rejestr centralny obejmuje wszystkie formy ochrony przyrody, natomiast rejestry regionalne nie obejmują: Parków Narodowych i Obszarów Natura 2000 (Tabela 1).

Obecnie, pod przewodnictwem Pełnomocnika Ministra Środowiska ds. Informatyzacji, z inicjatywy GDOŚ prowadzone są zintensyfikowane działania zmierzające do wzmocnienia prac koordynacyjnych w zakresie wdrażania Dyrektywy INSPIRE w resorcie środowiska. W pierwszej kolejności podjęto działania w zakresie metadanych: zidentyfikowania zasobów, standaryzacji i integracji katalogów metadanych, opracowania wspólnego profilu oraz utworzenia brakujących metadanych.

Równolegle wystąpiono z inicjatywą przeanalizowania zasobów resortu, wpisujących się w temat 9. Obszary chronione, pod kątem ich harmonizacji (zgodnie z wytycznymi INSPIRE) i stopniowego włączenia do IIP – głównie zasobów

resortowych zinwentaryzowanych i zidentyfikowanych przez CIOŚ w 2010 r. oraz np. bazy danych geostanowisk i geoparków (PIG), bazy jaskiń (PIG i PAN), Lasów chronionych (LP).

6. Wnioski

Doświadczenia Zespołu wdrażającego dyrektywę INSPIRE w GDOŚ i RDOŚ oraz wyniki jego dotychczasowej współpracy z jednostkami resortowymi i pozaresortowymi w tym zakresie, jednoznacznie wskazują na potrzebę zwiększenia działań harmonizacyjnych pomiędzy poszczególnymi organami wiodącymi, a także na konieczność opracowania odpowiednich wytycznych krajowych odnośnie implementacji (często także interpretacji) przepisów UE, wytycznych INSPIRE oraz standardów bazowych (norm serii ISO-CEN-PN 191xx i specyfikacji OGC).

Główną bolączką jednostek wdrażających INSPIRE jest brak dobrych praktyk (i aktywnej wymiany doświadczeń), metodyk i procedur w zakresie:

- określania zgodności metadanych opisujących serie, zbiory i usługi danych przestrzennych z wytycznymi INSPIRE;
- identyfikacji serii i zbiorów danych przestrzennych oraz tworzenia hierarchii zasobów geoinformacyjnych;
- określania zgodności serii, zbiorów i usług danych przestrzennych z wytycznymi INSPIRE;
- metodyki określania zgodności usług danych przestrzennych z wytycznymi INSPIRE.

Kolejnym obszarem wspólnych działań powinna być harmonizacja prac nad przepisami wykonawczymi do Ustawy o IIP, przede wszystkim w zakresie zapisów dotyczących sposobów aktualizacji zasobów, dostępności oraz standaryzacji technicznej np. notacji UML i GML.

Jedną z pilniejszych potrzeb jest rozpoczęcie testów usług CSW i WMS poszczególnych jednostek pod kątem ich interoperacyjności wzajemnej oraz na poziomie geoportalu infrastruktury informacji przestrzennej jako centralnego punktu dostępu do usług. Działania te należy podjąć z pewnym wyprzedzeniem, w stosunku do terminów ustawowych (9 listopada br.), co umożliwi wprowadzenie ewentualnych poprawek w systemach informatycznych. Z tego też powodu kluczowym wydaje się jak najpilniejsze uruchomienie brokera internetowego dla katalogów metadanych na poziomie geoportal.gov.pl.

Pewną propozycją usprawnienia wdrażania dyrektywy INSPIRE w kraju mogłoby być powołanie/wskazanie jednostki, której zadaniem byłoby wspieranie (np. opracowanie hierarchii metadanych, dodanie niezbędny element metadanych spoza profilu INSPIRE), standaryzowanie (np. wytyczne stosowania klasy CI_Citaton), harmonizowanie (np. harmonizacja PRNG i CRFOP w zakresie nazw form ochrony przyrody, które są nazwami geograficznymi), monitorowanie i certyfikowanie (np. kontrola zgodności zasobów z INSPIRE – obecnie zgodność naszych zasobów wynika tylko z deklaracji) działań jednostek współtworzących infrastrukturę informacji przestrzennej. Rolę koordynującą mógłby tu pełnić IGIK przy wsparciu Zespołu geoportal.gov.pl i ekspertów zewnętrznych.

7. Literatura

Tabela 1. Różnice w zakresie rodzajów form ochrony przyrody w CFROP i RRFOP

Lp.	Forma Ochrony Przyrody	GDOŚ - CRFOP	RDOŚ - RRFOP
-----	------------------------	--------------	--------------

1	Parki Narodowe	X	O
2	Rezerваты przyrody	X	X
3	Parki krajobrazowe	X	X
4	Obszary chronionego krajobrazu	X	X
5	Obszary Natura 2000	X	O
6	Pomniki przyrody	X	X
7	Stanowiska dokumentacyjne	X	X
8	Użytki ekologiczne	X	X
9	Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe	X	X

Oznaczenie: X – obejmuje, O – nie obejmuje